

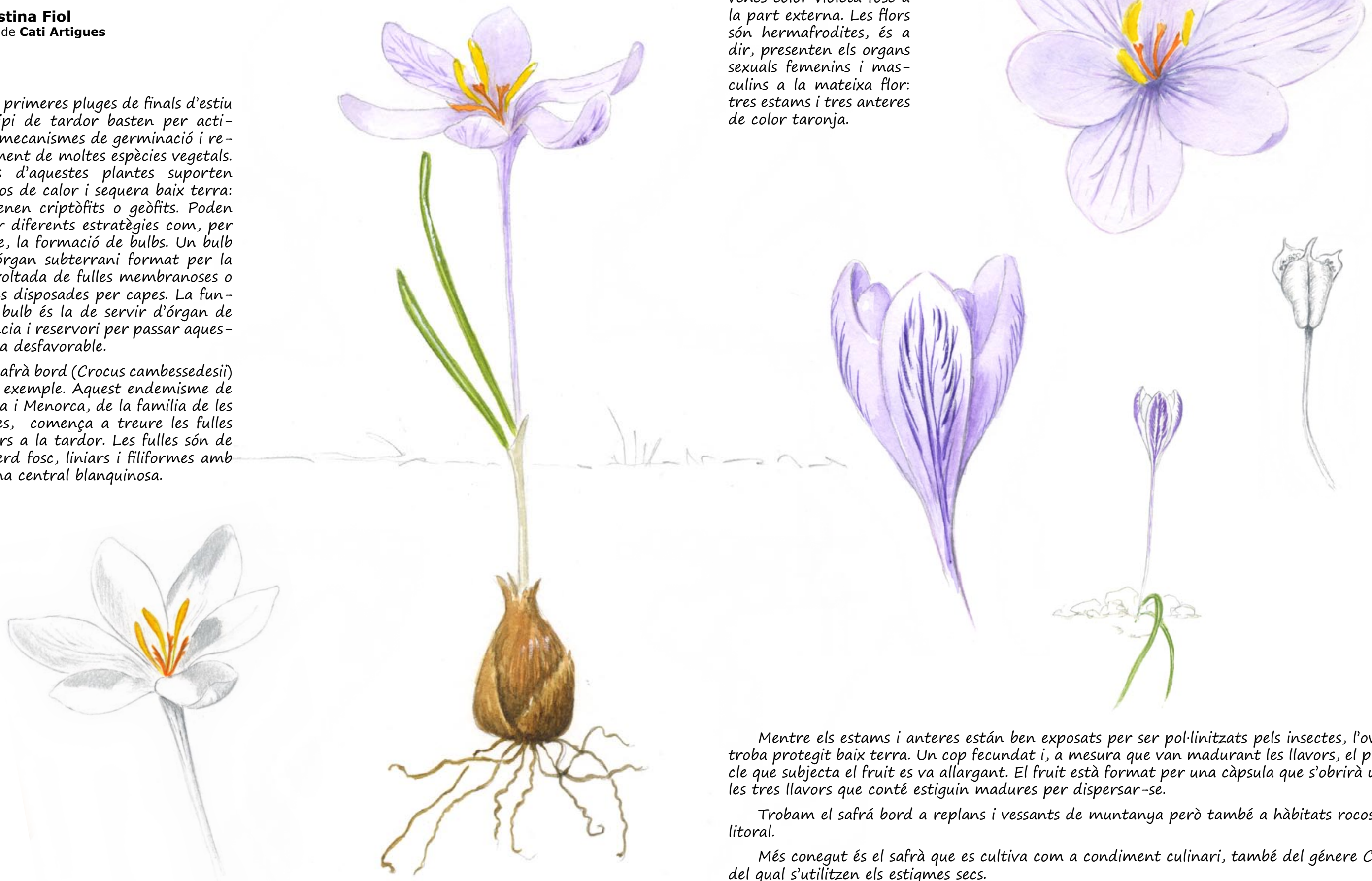
Crocus cambessedesii, safrà bord

Per **Cristina Fiol**
Dibuixos de **Cati Artigues**

Les primeres pluges de finals d'estiu i principi de tardor basten per activar els mecanismes de germinació i rebrostant de moltes espècies vegetals. Algunes d'aquestes plantes suporten els mesos de calor i sequera baix terra: s'anomenen criptòfits o geòfits. Poden utilitzar diferents estratègies com, per exemple, la formació de bulbs. Un bulb és un òrgan subterrani format per la tija envoltada de fulles membranoses o carnosos disposades per capes. La funció del bulb és la de servir d'òrgan de resistència i reservori per passar aquesta època desfavorable.

El safrà bord (*Crocus cambessedesii*) n'és un exemple. Aquest endemisme de Mallorca i Menorca, de la família de les iridiàcies, comença a treure les fulles i les flors a la tardor. Les fulles són de color verd fosc, liniars i filiformes amb una vena central blanquinosa.

Cada bulb genera una sola flor tubular. Cada flor està formada per 6 tèpals de tonalitats blanquinoses i/o violetes. Destaquen 3 dels tèpals amb venes color violeta fosc a la part externa. Les flors són hermafrodites, és a dir, presenten els òrgans sexuals femenins i masculins a la mateixa flor: tres estams i tres anteres de color taronja.

Mentre els estams i anteres estan ben exposats per ser pol·linitzats pels insectes, l'ovari es troba protegit baix terra. Un cop fecundat i, a mesura que van madurant les llavors, el peduncle que subjecta el fruit es va allargant. El fruit està format per una càpsula que s'obrirà un cop les tres llavors que conté estiguin madures per dispersar-se.

Trobam el safrà bord a replans i vessants de muntanya però també a hàbitats rocosos del litoral.

Més conegut és el safrà que es cultiva com a condiment culinari, també del gènere *Crocus*, del qual s'utilitzen els estigmes secs.